

เนื้อหา ภาพนิทรรศการ ขนาด 60*210 ซม.

I wonder if you have ever known what love is?

ผมสงสัยว่าคุณเคยรู้จักความรักไหม

เราแบ่งแยกชีวิต เช่นเดียวกับที่เราแบ่งแยกโลก เราพูดถึงความรักว่าเป็นโลกียวิสัยหรือไม่ก็เป็นเรื่องจิตวิญญาณ จึงเกิดการต่อสู้ระหว่างเรื่องทางศาสนากับเรื่องทางโลก เราแบ่งแยกสภาวะที่เป็นความรักจริงๆออกจากสิ่งที่คิดว่าเป็นความรัก เราจึงไม่เคยรู้ว่าความรักคืออะไร

On Living and Dying, Madras 1959

เราพูดกันมากมายถึงความรัก รักพระเจ้า รักมวลมนุษยชาติ รักชาติ รักครอบครัว แต่ก็น่าแปลกที่ “ความรัก” เช่นนั้นมีเมตตาเกลียดชังอยู่ด้วย คุณรักพระเจ้าของคุณแต่เกลียดพระเจ้าของคนอื่น คุณรักประเทศชาติของคุณ ครอบครัวของคุณ แต่คุณต่อต้านครอบครัวอื่น ต่อต้านประเทศอื่น มนุษย์ทั่วโลกพากันเชื่อมโยงความรักเข้ากับกามารมณ์มากยิ่งขึ้น เราไม่ได้ตำหนิตีเดียมน ไม่ได้ตัดสิน ไม่ได้ตีค่าอะไร เราเพียงแต่สังเกตสภาวะที่กำลังเกิดขึ้นจริงๆเท่านั้น

Beyond Violence, Ch. 3

ดังนั้น เราจึงต้องค้นหาว่าความรักคืออะไร ถ้าความรักมีเหตุที่มา “ฉันรักคุณก็เพราะว่า...” โอ้เอ๋ย! ความรักเช่นนั้นก็คือการค้ำนั่นเอง!

Talk in Brockwood, 28 August 1982

เรารักในความหมายของเราเอง จึงทำให้ความรักเป็นเพียงสินค้าที่ซื้อขายกัน เรามีสภาพจิตแบบการค้า แต่ความรักไม่สามารถซื้อขายกันได้ ไม่ใช่เป็นเรื่องการให้และการรับ แต่รักเป็นสภาวะชีวิตซึ่งปัญหาทั้งปวงของมนุษย์ได้สลายสิ้น เราไปยังบ่อน้ำด้วยภาชนะเล็กกระจิดริด จึงทำให้ชีวิตเป็นเรื่องฉาบฉวย ต่ำต้อยด้อยค่า

Krishnamurti: A Biography, by Pupul Jayakar

ความรักคือปิติ คือความเบิกบานใจ ไม่ใช่ความรักไร้สาระที่มนุษย์เสกสร้างขึ้น

San Diego 1970, Talk 3

ผมสงสัยว่าคุณเคยรู้จักความรักไหม

I wonder if you have ever known what love is?

ผมสงสัยว่าคุณเคยรู้จักความรักไหม... (Text in Thai script, partially obscured by the image)

ผมสงสัยว่าคุณเคยรู้จักความรักไหม... (Text in Thai script, partially obscured by the image)

ผมสงสัยว่าคุณเคยรู้จักความรักไหม... (Text in Thai script, partially obscured by the image)

**GOT PATRIOTISM?
BUY AMERICAN**

แต่
หนุ่มสาว
จก กฤษณ์มูร์ตี

เนื้อหา ภาพนิทรรศการ ขนาด 60*210 ซม.

One cannot begin to alter the condition of the world without understanding oneself

เราไม่สามารถเริ่มการเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์ของโลก โดยปราศจากความเข้าใจตนเอง

การปฏิบัติที่เสริมสร้างอย่างเป็นทั้งหมดไม่อาจเกิดขึ้นได้ จนกว่าคุณ และผมจะเข้าใจกระบวนการของตัวเราเองอย่างเป็นทั้งหมด คุณ และผมไม่ใช่บุคคลที่ปลีกแยกออกไป แต่เราเป็นผลของการดิ้นรนต่อสู้ทั้งหมดของมวลมนุษย์ ที่มีทั้งมายาลวง ความเพ้อฝัน ความใฝ่หา ความโง่เขลา การดิ้นรน ความขัดแย้ง และความทุกข์ระทม เราไม่สามารถเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์ของโลกโดยปราศจากความเข้าใจตนเอง ถ้าคุณมองเห็นเช่นนี้การปฏิบัติที่สมบูรณ์ในตัวคุณจะเกิดขึ้นทันทีไม่ใช่หรือ เพราะคุณกำลังค้นพบตัวคุณเองในแต่ละขณะที่คุณสัมพันธ์กับคนอื่น ความสัมพันธ์ก็มีความหมายแตกต่างออกไปโดยสิ้นเชิง ความสัมพันธ์จึงเป็นการเปิดเผยกระบวนการค้นพบตนเองอย่างต่อเนื่อง และจากการค้นพบตนเองนี้ปฏิบัติการก็เกิดขึ้น การรู้จักตนเองเกิดขึ้นได้โดยผ่านความสัมพันธ์เท่านั้น ไม่ใช่โดยการปลีกแยกตน ความสัมพันธ์คือปฏิบัติการ และการรู้จักตนเองเป็นปฏิบัติการของการรู้ตัว

What Are You Doing with Your Life?

คุณรู้ไหมว่า ความเป็นตัวตนหมายถึงอะไร ผมหมายถึงแนวคิดทั้งหลาย ความทรงจำ ข้อสรุป ประสบการณ์ ความตั้งใจในรูปแบบต่างๆ ความบากบั่นพยายามโดยตั้งใจที่จะมีจะเป็นหรือไม่มีไม่เป็น ความทรงจำ ที่สั่งสมมาทั้งของชาติพันธุ์ ของกลุ่ม ของบุคคล หรือของเผ่าพันธุ์ วงศ์ตระกูล และสิ่งทำนองนั้นทั้งหมด การดิ้นรนพยายามไปตามสิ่งทั้งหมดนี้คือความเป็นตัวตน ซึ่งมีการแข่งขันชิงดีชิงเด่น และความอยากจะมีจะเป็นอยู่ในนั้นด้วย กระบวนการทั้งหมดนั้นคือความเป็นตัวตน และจริงๆแล้วเมื่อเราเผชิญกับมันเรารู้ว่ามันชั่วร้าย ผมใช้คำว่า “ชั่วร้าย” อย่างตั้งใจ เพราะตัวตนนั้นแบ่งแยกและปิดกั้น กิจของมันไม่ว่าจะประเสริฐสูงส่งเพียงใด ก็ยังเป็นกระบวนการแบ่งแยกและปลีกแยกตน เรื่องทั้งหมดนี้เรารู้ดี และเราก็รับรู้ได้ถึงขณะพิเศษสุดเมื่อไม่มีความเป็นตัวตน ซึ่งขณะนั้นไร้ความรู้สึกลับากบั่นดิ้นรน ไร้ความพยายาม

What Are You Doing with Your Life?

เนื้อหา ภาพนิทรรศการ ขนาด 60*210 ซม.

You have *nothing* but images...

คุณไม่มีอะไรเลย นอกจากมโนภาพ

เมื่อผมพูดว่า “ผมรู้จักคุณ” ผมหมายถึงผมรู้จักคุณในอดีต ผมไม่ได้รู้จักคุณจริงขณะนี้ ทั้งหมดที่ผมรู้จักคือมโนภาพที่มีเกี่ยวกับคุณ มโนภาพนั้นก่อตัวขึ้นจากการที่คุณพูดชมเชยผม หรือดูถูกผม สิ่งที่คุณได้กระทำต่อผม มันก่อตัวขึ้นจากความทรงจำทั้งหมดที่มีเกี่ยวกับคุณ และมโนภาพที่คุณมีเกี่ยวกับผมก็ก่อตัวขึ้นในลักษณะเดียวกัน และมโนภาพเหล่านั้นเองที่สัมพันธ์กัน ซึ่งขวางกั้นเราจากการสัมพันธ์กันจริงๆ ดังนั้นจึงสำคัญที่ต้องเข้าใจ ไม่ใช่ด้วยปัญญาความคิด แต่เข้าใจจริงๆ ว่าในชีวิตแต่ละวันของคุณ คุณสร้างมโนภาพขึ้นอย่างไร มโนภาพเกี่ยวกับภรรยาหรือสามีของคุณ เพื่อนบ้าน ลูกๆ ประเทศชาติ บรรดาผู้นำและนักการเมือง รวมทั้งเทพเจ้าทั้งหลายของคุณ คุณไม่มีอะไรอื่นเลยนอกจากมโนภาพ

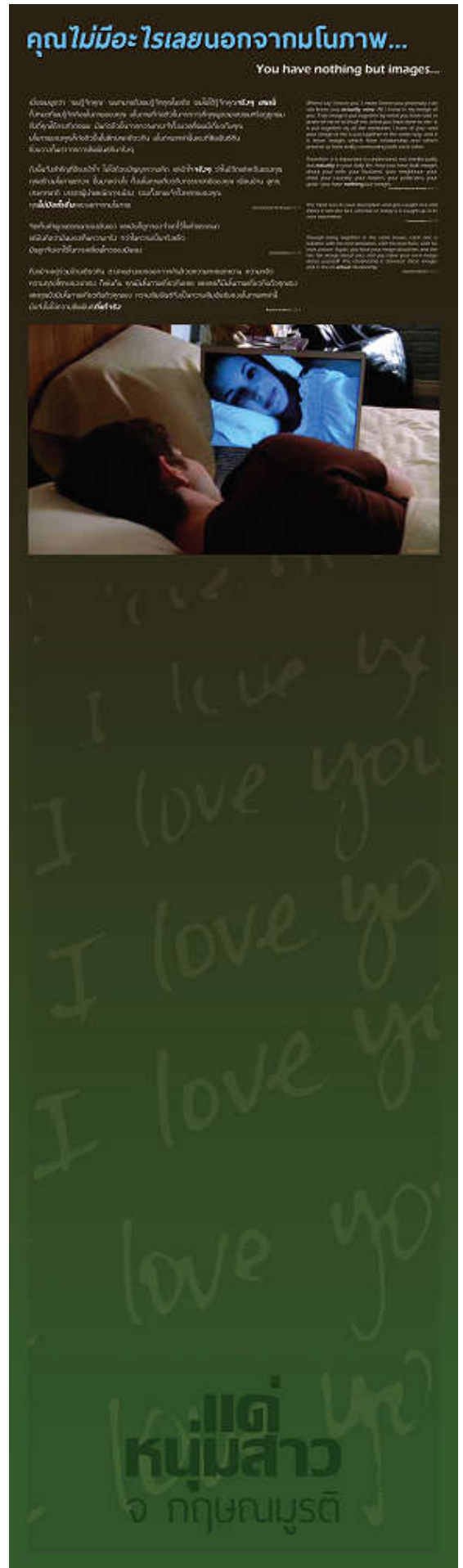
Freedom from the Known, Ch. 11

จิตเห็นคำพรรณนาของมันเอง และมันก็ถูกจองจำอยู่ในคำพรรณนา แต่มันคิดว่ามันมองเห็นความจริง ทว่าในความเป็นจริงแล้ว มันถูกจับเอาไว้ในการเคลื่อนไหวของมันเอง

Conversations, Ch. 12

ถึงแม้จะอยู่ร่วมบ้านเดียวกัน ต่างคนต่างแยกออกจากกัน ด้วยความทะเยอทะยาน ความกลัว ความทุกข์โศกของเขาเองก็เช่นกัน คุณมีมโนภาพเกี่ยวกับเธอ และเธอก็มีมโนภาพเกี่ยวกับคุณเอง และคุณยังมีมโนภาพเกี่ยวกับตัวคุณเอง ความสัมพันธ์จึงเป็นความสัมพันธ์ของมโนภาพเหล่านี้ มันจึงไม่ใช่ความสัมพันธ์ที่แท้จริง

Beyond Violence, Ch. 3

เนื้อหา ภาพนิทรรศการ ขนาด 60*210 ซม.

You exist because you are related

คุณมีอยู่เพราะคุณสัมพันธ์กัน

ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคน แม้ระหว่าง
สองภาพลักษณ์ที่เขาต่างมีต่อกันก็หาได้มีความสัมพันธ์กันไม่
แต่ละคนมีชีวิตที่แยกอยู่ในความโดดเดี่ยวของตนเอง
ความสัมพันธ์จึงเป็นเพียงการชะเง้อมองกันข้ามกำแพงเท่านั้น
ดังนั้นไม่ว่าเราจะเหลียวมองไปทางใด ไม่ว่าจะมองผ่านๆ
หรือมองลึกๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน ก็จะไม่เห็นความทุกข์ทรมาน
จากการดิ้นรนต่อสู้และความเจ็บปวดรวดร้าวอยู่เสมอ

Conversations, Ch. 12

การมีชีวิตอยู่คือการสัมพันธ์กัน ความสัมพันธ์คือการดำรงอยู่
“คุณ” มีอยู่ก็เพียงในความสัมพันธ์เท่านั้น
ไม่เช่นนั้น คุณก็ไม่มีอยู่ การดำรงอยู่ก็ไร้ความหมาย ไม่ใช่
เพราะสิ่งที่คุณคิดว่าคุณเป็นที่ทำให้ “ความเป็นคุณ” ดำรงอยู่
คุณมีอยู่เพราะคุณสัมพันธ์กัน และการไม่เข้าใจความสัมพันธ์
นั่นเองที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง

The First and Last Freedom, Ch. 14

คุณไม่อาจค้นพบตัวคุณเองได้โดยการปลีกแยกตน ในการถอน
ตัวออกไป แต่ค้นพบได้ในความสัมพันธ์กับสังคม กับภรรยา
สามี ญาติพี่น้อง และเพื่อนมนุษย์ แต่การที่จะค้นพบว่าคุณมี
ปฏิภพอย่างไร คุณตอบสนองอย่างไร จิตใจต้องตื่นตัวอย่าง
ยิ่ง ต้องมีความเฉียบไวในการรับรู้

What Are You Doing with Your Life?

เนื้อหา ภาพนิทรรศการ ขนาด 60*210 ซม.

Would you send your children to war
if you loved them

**ถ้าคุณรักลูกหลานของคุณ
คุณจะส่งพวกเขาเข้าสู่สงครามหรือ**

สันติภาพไม่ได้ขึ้นอยู่กับนักการเมืองหรือกองทัพ เพราะพวกเขา
เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจและอิทธิพลอันเหลือ สันติภาพ
ไม่ได้ขึ้นอยู่กับนักบวชหรือความเชื่อใดๆ ทุกศาสนาพร่ำสอนถึง
สันติภาพ แต่ต่างพากันกระโจนเข้าสู่สงคราม นั่นคือวิถีชีวิตของ
พวกเรา

The Collected Works, Vol. 17

การใช้ชีวิตในแต่ละวันของเราเองที่เป็นสาเหตุให้เกิดสงคราม
หากเรายังไม่เปลี่ยนแปลงตัวเราเองอย่างถอนรากถอนโคน
ความเป็นปรปักษ์ทางชาติพันธุ์ การทะเลาะเบาะแว้งกันเหมือน
เด็กไม่ประสีประสาด้วยอุดมการณ์ที่ต่างกัน การขีดชูธงชาติ
อธิปไตย การเพิ่มกำลังทหาร และการแข่งขันฆ่ากันอย่างเป็นระบบ
ซึ่งแสนจะทารุณและป่าเถื่อนจะต้องเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยง
ไม่ได้

Education and the Significance of Life, Ch. 4

คุณจะส่งลูกของคุณเข้าสู่สงครามหรือถ้าคุณรักพวกเขา คุณ
กล่อมเกลี้ยงเลี้ยงดูพวกเขาอย่างทะนุถนอมจนอายุห้าปี แล้ว
หลังจากนั้นคุณก็โยนพวกเขาให้หมาป่ากัดกิน นั่นคือสิ่งที่คุณ
เรียกว่าความรัก ความรักจะมีอยู่หรือ ในเมื่อมีความรุนแรง
ความเกลียดชัง และความเป็นศัตรูกัน

Beyond Violence, Ch. 3

การเป็นอิสระจากความรุนแรง หมายถึงเป็นอิสระจากทุกสิ่งทุก
อย่างที่มนุษย์ยึดเหนี่ยวให้มนุษย์ด้วยกัน ไม่ว่าจะด้วยความเชื่อ
ลัทธิคัมภีร์ พิธีกรรม ประเทศของจีน ประเทศของคุณ พระ
เจ้าของคุณ พระเจ้าของคุณ ความเห็นของคุณ ความเห็นของ
คุณ อุดมการณ์ของคุณ ทั้งหมดนี้แบ่งแยกมนุษย์ออกจากกัน
ดังนั้นจึงก่อให้เกิดความรุนแรง

Beyond Violence, Ch. 6

เนื้อหา ภาพนิทรรศการ ขนาด 60*210 ซม.

Are you afraid of public opinion,
what your friends think of you

**คุณกลัวความคิดเห็นของผู้คน
กลัวสิ่งที่เพื่อนๆคุณคิดเกี่ยวกับคุณหรือเปล่า**

การทำความเข้าใจสิ่งพิเศษสุดซับซ้อนที่เรียกว่าชีวิต เธอต้องมีจิตที่
อ่อนเยาว์และชื่อบริสุทธิ์ จิตที่พกพาเอาความกลัวไว้ในตัวมัน วัน
แล้ววันเล่าเดือนแล้วเดือนเล่า เป็นจิตที่จำเจเหมือนเครื่องจักร เธอ
ไม่อาจมีจิตอ่อนเยาว์บริสุทธิ์สดใส ถ้าหากความกลัวครอบงำเธออยู่
ถ้าหากเธอได้รับการอบรมบ่มเพาะให้อยู่ในความกลัวมาตั้งแต่เด็กไป
จนวันตาย

On Education

เธอเห็นไหมพวกผู้ใหญ่ต่างก็ขลาดกลัว เขาจึงฝึกฝนพวกเธอให้อยู่ใน
ระเบียบวินัย บอกเธอว่าอะไรถูกอะไรผิด บอกเธอว่าต้องทำสิ่งนั้น
อย่าทำสิ่งนี้ ต้องคิดว่าคนอื่นเขาจะพูดอย่างไร เป็นต้น มีการควบคุม
บังคับทุกรูปแบบเพื่อให้เธอเข้าไปอยู่ในร่องราง ในกรอบ ในแบบแผน
นี่คือสิ่งที่เรียกว่าระเบียบวินัย ด้วยความเป็นเด็กประกอบกับความ
กลัว เธอจึงปรับตัวตาม แต่นั่นไม่ได้ช่วยอะไรเธอเลย เพราะถ้าเธอ
เพียงแค่ทำตัวให้สอดคล้องเข้ากัน เธอก็ไม่เข้าใจอะไรเลย

Life Ahead

เธอกลัวความคิดเห็นของผู้คนหรือเปล่า ความคิดเห็นของผู้คนก็คือ
สิ่งที่เพื่อนๆ คิดเกี่ยวกับตัวเธอ พวกเราส่วนใหญ่โดยเฉพาะเมื่อเรา
อายุน้อย เราต้องการที่จะให้ดูเหมือนกัน แต่งตัวเหมือนกัน พูด
เหมือนกัน เราไม่ต้องการให้ดูแตกต่างจากคนอื่นๆ แม้น้อย เพราะ
การทำตัวแตกต่างหมายถึงการไม่ยอมทำตามหรือไม่ยอมรับแบบ
แผน เมื่อเธอเริ่มจะตั้งคำถามเกี่ยวกับแบบแผนก็จะมีความกลัว ให้
สอบสวนความกลัวนั้น สืบค้นในเรื่องนี้ อย่าพูดว่า “ผมกลัว” แล้ว
เลียงหนีจากมัน ลองมองดูมัน เผชิญกับมัน ค้นให้พบว่าทำไมเธอจึง
กลัว

On Education

เธอต้องมีความรู้สึกแรงกล้าต่อทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าเธอรู้สึกแรงกล้าชีวิต
ก็จะไม่เต็มไปด้วยเรื่องเล็กๆ น้อยๆ เรื่องการเมือง เรื่องงานอาชีพ
ล้วนเป็นเรื่องเล็กน้อย ถ้าเธอรู้สึกแรงกล้า รู้สึกมีชีวิตชีวา มีพลัง
กระตือรือร้น จิตของเธอจะกระจ่างชัด เรียบง่าย และเข้มแข็ง

On Education

**คุณกลัวความคิดเห็นของผู้คน
กลัวสิ่งที่เพื่อนๆคุณคิดเกี่ยวกับคุณหรือเปล่า**

Are you afraid of public opinion,
what your friends think of you?

การทำความเข้าใจสิ่งพิเศษสุดซับซ้อนที่เรียกว่าชีวิต เธอต้องมีจิตที่อ่อนเยาว์และชื่อบริสุทธิ์ จิตที่พกพาเอาความกลัวไว้ในตัวมัน วันแล้ววันเล่าเดือนแล้วเดือนเล่า เป็นจิตที่จำเจเหมือนเครื่องจักร เธอไม่อาจมีจิตอ่อนเยาว์บริสุทธิ์สดใส ถ้าหากความกลัวครอบงำเธออยู่ ถ้าหากเธอได้รับการอบรมบ่มเพาะให้อยู่ในความกลัวมาตั้งแต่เด็กไปจนวันตาย

เนื้อหา ภาพนิทรรศการ ขนาด 60*210 ซม.

Gradually the real flame of discontent withers away

และแล้วเปลวเพลิงแห่งความไม่พอใจที่แท้จริง
ก็ค่อยๆ ดับมอดไป

เมื่อยังเยาว์วัย เธอต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง เธอเปี่ยมด้วย
ชีวิตชีวาและพลังงาน เธออยากปิ่นต้นไม้ อยากดูนั่นดูนี่ เต็ม
ไปด้วยความอยากรู้อยากเห็น เมื่อโตขึ้นเธอเข้ามหาวิทยาลัย
เธอเริ่มหลงหลักประกัน เธอไม่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงอีกแล้ว
เธอบอกว่า "ขอทีเถอะ อย่ามายุ่งกับฉันเลย" มีน้อยคนนักที่
ต้องการจะเปลี่ยนแปลงโลก และยิ่งน้อยกว่านั้นอีกที่ต้องการ
จะเปลี่ยนแปลงตนเอง เพราะคนส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณค่าความเป็น
ศูนย์กลางของโลกที่เขามีชีวิตอยู่ และการก่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงต้องการความเข้าใจอย่างใหญ่หลวง

K on Education

พวกเราส่วนใหญ่รับรู้ถึงปัญหาทั้งปวงที่เรามีชีวิตอยู่ ปัญหา
การเมือง ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม อุดมการณ์และอื่นๆ เมื่อ
รับรู้ถึงทั้งหมดนั้นส่วนใหญ่เรารู้สึกไม่พึงพอใจ ในวัยหนุ่มสาว
ความไม่พึงพอใจนี้เสมือนเปลวเพลิงที่ทำให้คุณรู้สึกมุ่งมั่นแรง
กล้าที่จะทำอะไรบางอย่าง คุณจึงเข้าร่วมกับพรรคการเมือง
พวกซ้ายสุดโต่ง พวกปฏิวัติสุดขั้ว และอื่นๆ ในการเข้าร่วม ใน
การรับเอาทัศนคติและอุดมการณ์ที่แน่นอนบางอย่าง ทำให้
เปลวไฟแห่งความไม่พึงพอใจนั้นริบหรี่ลง และดูเหมือนคุณจะ
รู้สึกพอใจ คุณบอกว่า "นี่แหละคือสิ่งที่ฉันอยากทำ" คุณทุ่มเท
หัวใจให้แก่มัน แต่ถ้าคุณตื่นรู้ถึงปัญหาทั้งหลายที่เกี่ยวข้องอยู่
คุณก็จะค่อยๆ ค้นพบว่าคุณไม่ได้รู้สึกพอใจ แต่มันก็สายเกินแก้
เพราะคุณได้อุทิศครึ่งหนึ่งของชีวิตให้แก่สิ่งที่คุณคิดว่าคุ้มค่า
ที่สุด

แล้วคุณค้นพบภายหลังว่ามันไม่เป็นเช่นนั้น เมื่อนั้นพลังงาน
ความสามารถและแรงขับเคลื่อนของคุณก็ค่อยๆ หดไป และ
แล้วเปลวเพลิงแห่งความไม่พอใจที่แท้จริงก็ค่อยๆ ดับมอดไป
คุณต้องเคยสังเกตเห็นแบบแผนที่ทำตามกันมาตลอดเวลานี้
ในคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง ในตัวคุณเอง ลูกหลานของคุณ ใน
คนหนุ่มสาวและผู้สูงวัย

5th Public Talk Saanen 19th July 1977

และแล้วเปลวเพลิง
แห่งความไม่พอใจที่แท้จริง
ก็ค่อยๆ ดับมอดไป

Gradually the real flame of discontent
withers away...

Gradually the real flame of discontent
withers away...

แต่
หนุ่มสาว
จ กฤษณมูรติ

เนื้อหา ภาพนิทรรศการ ขนาด 60*210 ซม.

If you do not feel now, then you never will

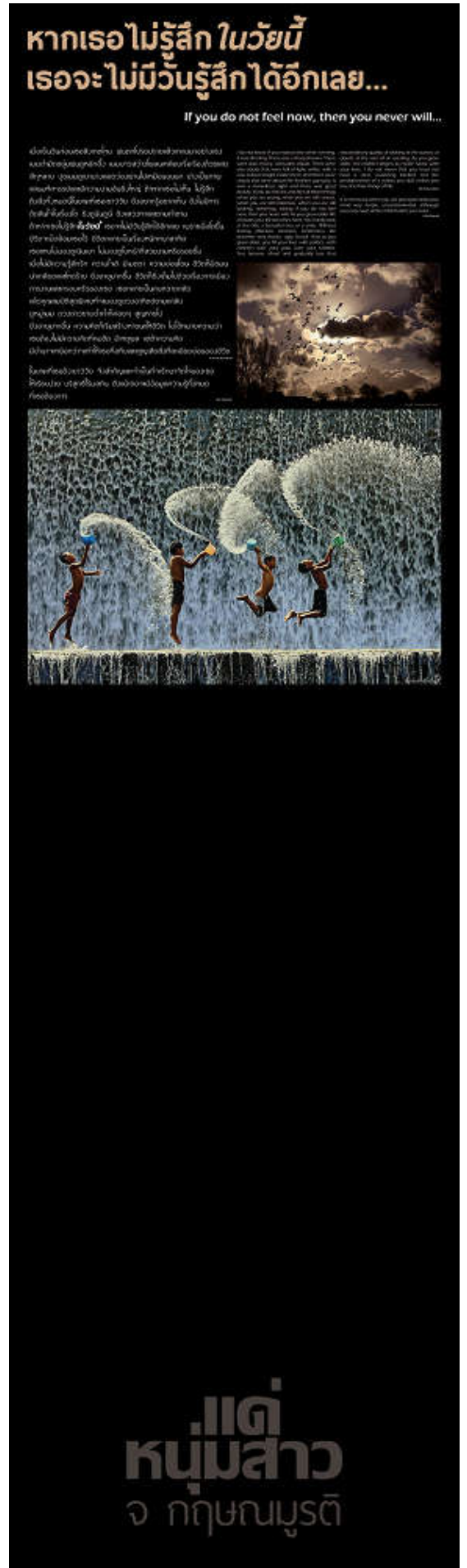
หากเธอไม่รู้สึกในวินาที เธอจะไม่มีวันรู้สึกได้อีกเลย

เมื่อเย็นวันก่อนเธอสังเกตไหม ผนตักโปรยปรายแล้วตกลงมาอย่างแรง เมฆดำมืด ซุ่มฝนดูหนักอึ้ง เมฆขาวสว่างโพลนเรืองเรืองด้วยแสงสีรุ้งหลากปวยเมฆดูเบาบางลอยว่อนผ่านไปเหมือนขนนก ช่วงเป็นภาพแสนมหัศจรรย์และมีความงามอันยิ่งใหญ่ ถ้าหากเธอไม่เห็น ไม่รู้สึกถึงสิ่งทั้งหมดนี้ในขณะที่เธอเยาว์วัย ยังอยากรู้ อยากเห็น ยังไม่มีการตัดสินใจในเรื่องใด ยังดูนั้นดูนี่ ยังแสวงหาและถามคำถาม ถ้าหากเธอไม่รู้สึกในวินาที เธอจะไม่มีวันรู้สึกได้อีกเลย เพราะเมื่อโตขึ้น ชีวิตจะปิดล้อมเธอไว้ ชีวิตกลายเป็นเรื่องหนักหนาสาหัส เธอแทบไม่มองดูเนินเขา ไม่มองดูใบหน้าที่สวยงามหรือรอยยิ้ม เมื่อไม่มีความรู้สึกรัก ความใจดีมีเมตตา ความอ่อนโยน ชีวิตก็มีแต่มน น่าเกลียดและโหดร้าย ยิ่งอายุมากขึ้น ชีวิตก็ยิ่งเต็มไปด้วยเรื่องการเมือง การงานและครอบครัวของเธอ เธอกลายเป็นคนหวาดกลัว แล้วคุณสมบัติพิเศษที่จะมองดูดวงอาทิตย์ตกดิน ดูหมู่เมฆดวงดาวยามค่ำคืนก็ค่อยๆ สูญหายไป ยิ่งอายุมากขึ้น ความคิดก็เริ่มสร้างหายนะให้ชีวิต ไม่ได้หมายความว่าเธอต้องไม่มีความคิดที่คมชัด ไม่มีเหตุผล แต่ถ้าความคิดมีอำนาจเหนือกว่า จะทำให้เธอที่อหิวาต์และสูญเสียสิ่งที่ละเอียดอ่อนของชีวิต

K on Education

ในขณะที่เธอยังเยาว์วัย จึงสำคัญและจำเป็นที่จะรักษาจิตใจของเธอให้เรียบง่าย บริสุทธิ์ไร้มลทิน ถึงแม้เธอจะมีข้อมูลความรู้ทั้งหมดที่เธอต้องการ

Life Ahead

เนื้อหา ภาพนิทรรศการ ขนาด 60*210 ซม.

Why cannot man live and die that way?

เหตุใดมนุษย์จึงไม่สามารถมีชีวิตอยู่
และตายจากไปลักษณะนั้น

เมื่ออายุมากขึ้นผู้คนมักถูกครอบงำด้วยความกลัว กลัวตาย กลัวตักงาน กลัวความคิดเห็นของคนอื่น พวกเขาตกอยู่ในเงื้อมมือของความกลัวอย่างสิ้นเชิง จิตเช่นนี้ไม่สามารถคิดได้โดยตรงไปตรงมาอย่างทะลุปรุโปร่ง ไม่สามารถใช้เหตุผลตามตรรกะ อย่างเป็นปกติ ถูกต้องเหมาะสม เพราะมันฝังรากลึกอยู่ในความกลัว ลองสังเกตดูคนรุ่นก่อนๆ เธอจะเห็นว่าคนเหล่านั้นหวาดกลัวทุกสิ่งทุกอย่างเพียงไร กลัวความตาย กลัวโรคภัยไข้เจ็บ กลัวที่จะสวนกระแสจวิฐ กลัวจะแตกต่างจากคนอื่นและกลัวที่จะเป็นคนใหม่

Krishnamurti on Education

เหตุใดมนุษย์จึงไม่สามารถมีชีวิตอยู่และตายจากไปในลักษณะนั้น อะไรหรือที่ทำให้ลายมนุษย์ในทันทีที่ลืมตาดูโลกจนสิ้นลม ลองมองดูเด็กๆ อายุสิบ สิบสอง สิบสามปี เขาเต็มไปด้วยเสียงหัวเราะ พออายุสี่สิบเขาก็กลายเป็นคนหัวแข็ง หยาบกระด้าง กิริยาท่าทางและหน้าตาของเขาเปลี่ยนไปหมด เขาติดอยู่ในแบบแผน

Tradition and Revolution, Ch. 10

การติดอยู่ในคุกแห่งการยึดตนเองเป็นสำคัญไม่จบสิ้น ก็เป็นความตายอีกลักษณะหนึ่ง เมื่อคุณติดอยู่ในความคิดของคุณ ในความเจ็บปวดรวดร้าวของคุณ ความเขื่องมงายของคุณ ติดตายด้านอยู่ในกิจวัตรประจำวันของความเคยชินและความสิ้นคิด นี่ก็คือความตาย ไม่ใช่เพียงการดับสิ้นของกายเท่านั้น

The Collected Works, Vol. 15

เหตุใดมนุษย์จึงไม่สามารถมีชีวิตอยู่
และตายจากไปลักษณะนั้น

Why cannot man live and die that way?

เหตุใดมนุษย์จึงไม่สามารถมีชีวิตอยู่และตายจากไปลักษณะนั้น

แต่
หนุ่มสาว
จ กฤษณมูรติ

เนื้อหา ภาพนิทรรศการ ขนาด 60*210 ซม.

That is where a revolution must take place.

ตรงนั้นแหละที่การปฏิวัติต้องเกิดขึ้น

เราเห็นได้ชัดเจนว่ามีความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นตามความหมายของคำคำนี้ มีสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ มีรถยนต์ มีตู้เย็น มีเครื่องบินที่ประสิทธิภาพสูงขึ้น มีความสงบแบบผิวเผินในสังคมที่ก้าวหน้าและอื่นๆ ความก้าวหน้าเช่นนี้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกราดำเนินชีวิตของเราได้อย่างผิวเผิน แต่จะเปลี่ยนแปลงการคิดของเราอย่างถอนรากถอนโคนได้หรือ

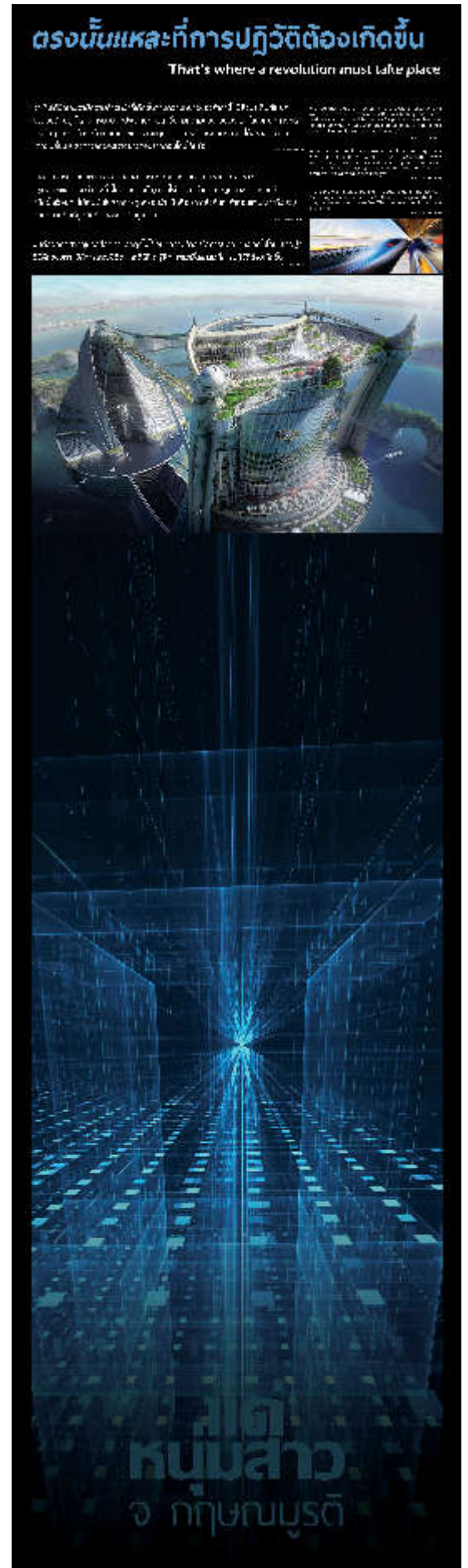
The Collected Works, Vol. 9

คำตอบทั้งหมดของเรา ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและศาสนา ค้นหาด้วยจิตใจที่ถูกอิทธิพลครอบงำ ฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาอะไรก็ตาม คำตอบจะถูกอิทธิพลครอบงำหนักขึ้นเรื่อยๆ ไม่เคยพ้นไปจากการถูกครอบงำ นั่นคือเรากำลังค้นหาคำตอบแก่ปัญหาทั้งปวงด้วยความคิดที่ถูกอิทธิพลครอบงำอยู่เสมอ

The Collected Works, Vol. 7

นั่นคือวิกฤตสำคัญของชีวิตเรา วิกฤตไม่ได้อยู่ที่ความก้าวหน้าภายนอก ทางเทคโนโลยี แต่อยู่ที่วิธีคิดของเรา วิธีการดำรงชีวิตและวิถีที่เรารู้สึก **ตรงนั้นแหละที่การปฏิวัติต้องเกิดขึ้น**

The Collected Works, Vol. 17

เนื้อหา ภาพนิทรรศการ ขนาด 60*210 ซม.

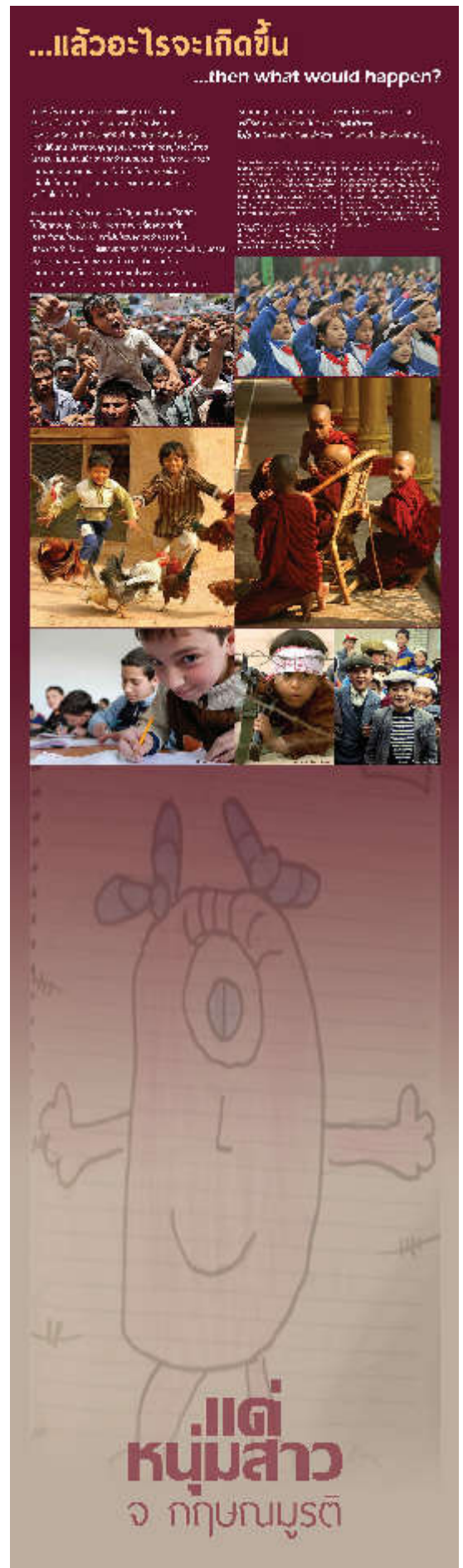
Then what would happen?

แล้วอะไรจะเกิดขึ้น

เธอเห็นไหม ด้วยความกลัวพวกผู้ใหญ่จะอบรมสั่งสอนให้เธอ อยู่ในระเบียบวินัย บอกเธอว่าอะไรผิดอะไรถูก บอกว่าเธอ ต้องทำสิ่งนั้นอย่าทำสิ่งนี้ ต้องคิดถึงสิ่งที่คนอื่นจะพูด เหล่านี้ เป็นต้น มีการควบคุมทุกรูปแบบที่จะทำให้เธออยู่ในร่องใน รอย ในกรอบ ในแบบแผนซึ่งเขาเรียกว่าระเบียบวินัย ด้วย ความเขย่าวงายและความกลัวของตนเอง เธอจึงทำตัวให้ สอดคล้องเข้ากัน แต่นั่นไม่ได้ช่วยอะไร เพราะเมื่อเธอเพียงทำ ตัวเข้ากับแบบแผน เธอก็ไม่ได้เข้าใจอะไรเลย

ลองมองแง่มุมอื่นดูบ้าง หากเธอไม่ได้ถูกอบรมสั่งสอนให้มี วินัย ไม่ได้ถูกควบคุม บีบบังคับ เธอจะทำอย่างที่เธออยากทำ ใหม เธอจะทำตามใจชอบไหม หากไม่มีใครบอกเธอว่าควรทำ อะไร เธออาจจะทำเช่นนั้น แต่เพราะเธอเคยชินกับการถูกบีบ บังคับให้อยู่ในกรอบ ปฏิกริยาตอบสนองก็คือเธออาจทำบาง สิ่งซึ่งตรงกันข้าม แต่ถ้าหากจากวัยเด็ก ตั้งแต่แรกที่เธอเข้า โรงเรียนจนเรียนจบ ครูได้พูดคุยถึงเรื่องต่างๆกับเธอ โดยไม่ได้ บอกเธอว่าควรทำอย่างไร เธอจะมีปฏิกริยาตอบสนองอย่างไร ถ้าหากตั้งแต่เธอเริ่มเข้าโรงเรียน ครูชี้ให้เห็นว่าการเป็นอิสระ เป็นเรื่องสำคัญอันดับแรก ไม่ใช่เป็นเรื่องสุดท้ายเมื่อเธอใกล้ ตาย เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วอะไรจะเกิดขึ้น

Life Ahead

เนื้อหา ภาพนิทรรศการ ขนาด 60*210 ซม.

To discover by searching, doubting,
never accepting...

ค้นพบโดยการค้นหา สงสัยกังขา ไม่ไช่ยอมรับ.....

เมื่อยังเยาว์วัย เธอช่างสงสัยอยากรู้อยากเห็นทุกสิ่งทุกอย่าง
อยากรู้ว่าเพราะอะไรดวงอาทิตย์จึงส่องแสง ดวงดาวคืออะไร
อยากรู้ทุกเรื่องเกี่ยวกับดวงจันทร์และโลกรอบตัว แต่เมื่อโตขึ้น
ความรู้กลับเป็นเพียงแค่การสังสมรวบรวมข้อมูลที่เราสัมผัส
เรากลายเป็นผู้เชี่ยวชาญ เรารอบรู้เรื่องนั้นเรื่องนี้มากมาย แต่
เราให้ความสนใจสรรพสิ่งรอบตัวเพียงน้อยนิด

Life Ahead

โดยการทำตามสิ่งที่คนอื่นพูดเธอค้นพบอะไรบ้าง หรือเธอ
ค้นพบก็ต่อเมื่อเธอค้นหา สงสัยกังขา และไม่ยอมรับเท่านั้น
พวกเราส่วนใหญ่อ่านหนังสือมากมาย การอ่านนี้กำหนด
ลักษณะจิตใจเรา ซึ่งทำให้ยากยิ่งที่จะค้นพบด้วยตัวเราเองว่า
อะไรจริงอะไรลวง เมื่อจิตใจถูกหล่อหลอมและถูกกำหนดแล้ว
มันจะค้นพบความจริงได้ก็ด้วยความยากลำบากอันแสนสาหัส
เท่านั้น

Life Ahead

หากกล่าวให้ถูกต้อง การศึกษาไม่ใช่เพียงการอ่านตำรับตำรา
การสอบผ่านและมึงงานทำเท่านั้น การศึกษาเป็นกระบวนการที่
ต่างออกไป มันแผ่ขยายออกไปตั้งแต่วินาทีที่เธอเกิดไปจนตาย
เธออาจจะอ่านหนังสือมากมายนับไม่ถ้วนและฉลาดหลักแหลม
แต่ผมไม่คิดว่าเพียงความฉลาดหลักแหลมจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึง
การศึกษา ถ้าเธอเพียงแค่ฉลาดหลักแหลม เธอก็พลาดสิ่งต่างๆ
มากมายในชีวิต

Life Ahead

**ค้นพบโดยการค้นหา สงสัยกังขา
ไม่ไช่ยอมรับ...** To discover by searching, doubting,
never accepting...

เมื่อยังเยาว์วัย เธอช่างสงสัยอยากรู้อยากเห็นทุกสิ่งทุกอย่าง
อยากรู้ว่าเพราะอะไรดวงอาทิตย์จึงส่องแสง ดวงดาวคืออะไร
อยากรู้ทุกเรื่องเกี่ยวกับดวงจันทร์และโลกรอบตัว แต่เมื่อโตขึ้น
ความรู้กลับเป็นเพียงแค่การสังสมรวบรวมข้อมูลที่เราสัมผัส
เรากลายเป็นผู้เชี่ยวชาญ เรารอบรู้เรื่องนั้นเรื่องนี้มากมาย แต่
เราให้ความสนใจสรรพสิ่งรอบตัวเพียงน้อยนิด

June 1944
I found that learning is not
just a matter of reading books
and passing exams. Learning
is a process that starts from the
moment we are born and continues
until we die. We may read many
books and become very smart,
but I don't think that just
being smart is enough to
show that we have learned.
If we only know how to
be smart, we will miss many
things in life.

**แต่
หนุ่มสาว
จ กฤษณมูรติ**